

૨૨૨ બનામે યજ્ઞદાં.

ગોપીચંદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૦૦૪૩

બાળ પહલા-દિખાવ પહલા.

નાટકના ગાયનો

ગાના ૧.

સખ—

કેદ્યાન—૫૬.

દુનિયા સારી સમજે. ઝુઠી ઝુઠા સખ સંસારે,
કયા ઝુઠી, માયા ઝુઠી, ઝુઠા જગ ખેવહારે.—દુનિયા.
માલ, ખજાના, ધન, દૈવત સખ, ભોખન ઔર જવાનીરે
આવે ઇતસે જાવે ઉતકે, જયસે જલાકા ધારારે.—દુનિયા-
જલમે, થલમે, ઘર, જગલમે, દલ, ખાદલમે, કલ, ખેકલમે.
દુનિયા.

આરામમે' જો રામકો ભૂલે તકલીફમે' ઝો દુખેગા,
હરદમ તાલિખ હો તૂ હરકા, હર લે ઝો જમ ભારારે.—દુનિયા.
આલી ગોહર. વાલી જગધર, સખપર યાવર, સખકા નાવર,
ખાલા ખરતર, આલા અફસર, સાહિબ પરવર. હય જો સરવર,
નાગર નટવર, સુદર ગિરધર, ઉસપર ચિત ધર; અય નર ખુદસર,
મત કર શસદર, મનકો છનભર, જા હર ભજકર, યે હર તજકર.
—દુનિયા.

ગાના ૨.

પરજ કાલિંગરા-લાવની.

ભોક્ષિન્દ્રનોથ—

ઠાંતક આકે હરકી દયાસે કરતે નામ સદા પહુચે,
કૌન નગર હય, કૌન શહર હય. કહાં યહાં હમ આ પહુચે?

૧૦૦૪૩

જવાહિન્દ્રનાથ—

સુદર નગરી નામ હય ઇસકા, જહાં હમ અય દાતા પહુંચે,
કોઈ શહર નહિં ઇસકી સફાઈ ખુબીકો અસલા પહુંચે.

કાનિફ—

રાની યહાંકી મયનાવત હય, ઉસકોબી કોઈ કયા પહુંચે,

ગોરક્ષ—

પહુંચે તો શાયદ ગોપીચંદ ઉસકાહી બેટા પહુંચે.

જવાહિન્દ્રનાથ—

અય મેરે ચેત્રે કાનિફ! યાં હમ દોનો ગુર ચેલા પહુંચે,
વહીં ફકીરોંકા હય ઘર. વ્હો જહાં રાતકો ના પહુંચે.

સખ—

આગે ઇરાદા હો બે તુમહારા ધ્યાન જહાં હરકા પહુંચે,
જહાં કહો તુમ, જહાં રહો તુમ, ઉસી જગહ બંદા પહુંચે.

સખ—

જહેતર હય રાહે હયરે જહાંસે જલ્દ ખુદાતક ના પહુંચે,
સરખે ખરી હય મૌત અરી હય, દેર નહીં ગર આ પહુંચે.

ગાના ૩.

કલ્યાન—ગત.

સખ—ચેત યાર! ચેત યાર! હરી નામ પ્રેમ ધર,
આસા, ત્રશના, મોહ, લે.ભ. માર,
ખાક ઁંગ, ગરે ધ્યાન હાર રાર—ચેત.
રામ નામ રસ ચાખ, દયા ધર્મ રામ,
જગત નાવ કર હર ભજનસે પાર.
ચરન સરન નાથ પુરન ચંદ્ર સાથ,
ભકિત ભાવ કર હેત બર બાર.—ચેત.

ગાના ૪.

ઝિંઝોટી—દાદરા.

મોગલ—અબુલમ કાબુલમ મી દિરેમ, જહાં દેકેમ,

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૦૪૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ઝલેખામંદ

વિષય ૨૪૫૨:૨.૧

હમ અરખો મિસ દેકેમ, રૂમ દેકેમ, શામ દેકેમ,
અયસા રાજ કહીં ન દિદેમ.—બાબુલમ—
હરવતનમ જરન ચોરેમ, રૂપી દેકેમ, હુદ્દી તોરેમ,
હુટેમ પિટેમ લેકરી જરન, મુક્કી મારેમ, જરમાં જરમ,
અયસા રાજ કહીં ન દિદેમ.—બાબુલ ૧.

ગાના ૫.

ઝિઝોટી-ઝાવની.

અખ-નગર સગર ગુન ગાવે તિહારો મયનાવત જીશાન !
જિધર નજર ભર દેખત, પાવત સુખ સમ્પત ઈન્સાન.
ગોર બગાલે'મે' તિહારો માતા જયસો માન,
ગોપીચંદ હય પૂત તિહારો પ્રજા દેહકી જાન.
દહકાની-ઉદય અસ્ત તક ચાર ખૂટમે' કૂચલે તેરો રાજ,
પૂત તિહારો ગુન બલમે' હો સરતાજે'કા તાજ.
અખ- જુગ જુગ જિવજો માતા ! ધર્મી, કર્મી, પાલનહાર,
આશિશ રૂસ કૂલજો મુઝના ઓ દેવી અવતાર.

ગાના ૬.

કરહારી-પદ.

જવાહિન્દ્રનંથ—

માયાકી હય જામલ ઠગાઈ, જગમે' ચાર તરફ ફેયલાઈ—માયાકી.
જો હય સો મતલબકા બંદા, કયસા બાપ કહાંકા ભાઈ !—માયાકી.
જગત ફાની, સમજ ગ્યાની ! દેહ રહ હય, જાન જાની,
દેર મત કર, હેત હરપર, લગા બંદે ! લગા,
નિસ દિન હયા, વાકી મયા હોગી અબ ભાઈ !—માયાકી.

ગાના ૭.

કેદારા—તિરાના.

અખ—નાદિર, નૂગની, લાસાની જાત તેરી પહચાની,
હો ગ્યાની ! ફાની ! સુલતાની તેરી હમપર બવેદાની—નાદિર.

નાદિર સરકાર શાહાના કાર, ચાર સૂ દાના,
રાજ તાજ શાહાના, ઇન્સાફકા બચકા ચાના,
હર હર તેરા શુહરા, તેરી પરબ, આલા, અદના,
શાહ તેરે હમસે શાહમાન, જાન નજરાના-નાદિર.

ગાના ૮.

લોટન—

પીલુ—લાવની.

આધ રાહત કુછ રોજ રહી, ફિર રંજ આયા, કુછ ગ્યાન રહા,
સબકો ચાંદો તારે આયે, ચડકે બાદલ કારે આયે,
દિનકો સૂરજ આકે મિહમાન રહા.
સન્ધ્યા દોસ્ત ખુદા સબકા હય, ઉસપર જો કુરબાન રહા,
આલમકે બંદો ગમસે છુટા, હયરતકે આલમસે છુટા,
હર હાલતમે ખુશ બંદો ઇન્સાન રહા.—આઈ.

ગાના ૯

જુલા—ખરહંસ—દોહરા.

જોગન—સોના મુઝકો ચાહિયે ન રૂપા હય દરકાર,
કાર મેરા કુછ આર હય, અય મેરે સરકાર !
ધર મેરે હરકા દિયા ધન દોલત હય પાસ,
હોતી હય પૂરી નહીં મેરે મનકી આસ.

ગાના ૧૦

તિલક કામોદ—લાવની.

જવાલિન્દ્રનાથ—

આનકે ઇસ જગમે ગાફિલ ગમાલિકસે બશર હરઆન રહા,
જાન યહે તનમે રહી જબતક બંદા અંજાન રહા.
તાનકે સોયા બેફિક', બેધ્યાન રહા, મસ્તાન રહા,
માનકા અપને હરયક સૂરતસે ઇસે અરમાન રહા,
કાન દિયા બાતોં પ ન કરકે જબતક કુછ ઇમ્કાન રહા.—જાન.

ગાના ૧૧.

ઝંઝોટી—નટકા.

લોટન—ચંચલ ચિતવનકી બરછી હય્ જો આયે હુવે,
બનકે દીવાને ફિરતે હય્ ધમશયે હુવે.
કાલે કાકુલ વહુ નાગિનસે બલ આયે હુવે.
કારે મતવારે હો નયના શરમાયે હુવે.
ગોરસે ગાલોંપર ગેસૂ લહરાયે હુવે,
ચંદાખર ગોયા કે બાહલ હય છાયે હુવે.
યા રખ કિસ જાલિમકે હય્ વહો બહકાયે હુવે,
રખતે હય્ હમસે દામનકો ઝટકાર !
નાચારી નાકારી હયભારી દુશવારી બેગારી હરવાર—ચચંગ

ગાના ૧૨.

લોટન—

ઇચ્છેજી—તજ.

જો લાજ આજ ધર છાપર પર હર ધર ઠમ આતે હય્
સજ સજ તાજ કલ બલ છલકા બલબલ જો જાતે હય્.
કર ઢંગ સંગ, ઠંગ કર જગમે, રગરગ ફરકાતે હય્,
હર આંખ બીચ અનજન બન અન ધન, રંજન પાતે હય્.
હમ તરહ તરહકે અપને નિત બહલકે ઢંગ,
કર સદા દગા; રિયા, જફા; વફાસે ઢંગ તંગ,
જા બજાયે મીઠે મીઠે સુરમે મોરચંગ,
કયા ઉમંગ ! કયા તરંગ ! રંગ હય રંગ !—હા.

ગાના ૧૩.

કાફી—કુમરી.

જોગન—

કિસીસે નહીં પ્રીત લગાની ભઠ્ઠી, સમ દિલબર હય્ છલી.—કિસીસે.
જબતક જવાની, તખતક હય જાની, ફિર જાનીસે આનાકાની,
જબકે જવાની ઢલી.—કિસીસે.
જો લંવરા કલિયોંપર ગૂજે, વહો અખિરકો બાત ન પૂછે,
જબ બેરસ હો કઢી.—કિસીસે.

ગાના ૧૪.

છંદ્રે ૭—તજ.

સખ—શોક હારન ? જગજીવન ! તારન ! નિસ્તારન !
 તીન લોકકે સરજનહારે ! પરતે હમ ચરનન.
 નાથ ! પરમેશ્વર ! કરતાર ! દાતા ! દુખ ભંજન !
 સ્યામબરન રઘુનાથ ! કરેં હમ નિત તેરો સુમરન
 હેત ધારી, ન્યાય કારી, કશ્ટ હારી, જાતે ખારી.
 કાટ ભારી પાપ બંધન,
 લે ચંદન, પ્રેમ દરપન, ધ્યાન દરશન,
 હેત અરપન હમ સખ જન તન મન ધન.—શોક.

ગાના ૧૫.

માંડ—ગરબી.

સખ—આવો સખવો સિંગાર બહના ! આવો સખવો.
 કાનન કુંડલ હાર, બહના ! આવો સખવો—આવો.

દોહરા.

હાર ગલેમેં ડારકે દૂની શોભા પાય,
 જયૂં નિરમલ આકાસપે છાઇ રહતી ચાંદની આય—બહના.
 સોહે બાજૂખંદ કર સોભા કહીં ન જાય,
 જયસે સુંદર કમલપર લેવરા ગૂંજે લુભાયે લુભાય—બહના.
 કાનન કુંડલ સાજિયે ગોરે સુખકે પાસ,
 બયઠે શુકો પ્રહરપતી આકે જયૂં સૂરજકે રાસ—બહના.

ગાના ૧૬.

બયત.

લોટન—

ગૌરી—કુમરી.

હર ઠાટ ઝમકમેં નઈ હો, છમ વ્હો લાવૂં—હર.
 બાબુકા દાવ, કલી સેર; કલી પાવ,
 બહલ લેસ આવ જાવ કરૂં રોજ ચારચાર—કન કનનનનન—હર.
 કોઇ દિન માર, કલી હાર, રલી ખાર,
 ઇસી તૈરસે હરખાર બને કાર ખાર ખાર—જન ઝનનનનન—હર,
 કરના હો પાર, જિસે મતલબકી ધાર,
 લિસે મૌજોકી માર, શુલોકી હય ખૈ.છર—છત છતનનનન—હર.

ગાના ૧૭.

ભોપાલી—ગજલ

ગોપીચંદ—

ફજલ હય ખુદાકા મુઝપર, તેરી નિહરબાની હય,
 વકત શદમનીકા હય, બખત યર બાની હય.—ફજલ.
 શુલથને જહાંમેં ફિર મય કયું પિયૂં ન બમે અશરત,
 મૌસમે બહાર આયા હય, આલમે જવાની હય.—ફજલ.
 હય જહાંમેં જિતને મુશીદ, કમ નહીં કિસીસે મય તો,
 મુશીદોંકિ ખાતે સારી હફે લન્તરાની હય.—ફજલ.

ગાના ૧૮.

લોટન—અહા હા હા હા કયા ખરાબ થી ઘડી !

ઓહો હો હો હો હાય ! નસીબ કયા લડી !

પરી આબુકકી વ્હ મારલી કડી !

જરી બાલિમને કયા પાંવ પર છડી !

માર પડી કયસી ! ધુલ ઝડી કયસી !

વાર પડી કયસી ! ધાર પડી કયસી !—આહા.

ગાના ૧૯.

દેસ—૫૬.

જવાલિન્દ્રનાથ—

ખખરદાર હો અય મુસાફિર ! સંમલ જા !
 ખતરનક હય રાહ, જલ્દી નિકલ. જા—ખખરદાર.
 મુસાફિર ત હય ઐર દુનિયા સરા હય,
 ફક્ત હય એ રહનેકી દો ચાર પલ, જા.
 ચહાં આકે રહનેકા હય એ નતીમ,
 કે આજ આકે કર બિસ્તરા ઐર કલ જા.—ખખરદાર.

ગાના ૨૦.

ઝિંઝોટી—દાદરા.

ભોગન—

કિસી શીરી અદાકી વફાને દિલકો હમારે મજા દિયા,
 મેરી આખોંપર પરદા પકા થા; સો ઉસને આકર ઉઠા દિયા—કિસી.
 લોટનકી ઉલફતકા સૌદા હુવા હય, દિલ ઉસકે જુલ્ફાંમેં ઉલઝા હુવા હય,
 ઉસને ભે ફન્દા લગા દિયા, હમનેભી દિલકો પ્રસા દિયા—કિસી.
 કહતીથી, મદ્દોકો દેંગે ન દિલ હમ,
 ખાતોંસે અપનેહી અળ હયે ખિજિલ હમ,
 અય હય, સર જિસને ઉઠા દિયા, અદાહને ઉસકો ગિરા દીયા—કિસી.

ગાયન ૨૧

ભોગન—

ભુધાલ—કુમરી

તન મન ધન સમ વારા,
 વારા નિસારા, બિસારા, બલિહારા—તન.
 અયસા ન કોઈ અખતક દેખા હય, ઔજ વફાદારીકા તારા—તન
 આફતોં ઝેલા હય, સરપર ખેલા હય, ચાહમેં મેરે હય આવારા—તન
 આશિક મેરા ભે એ પાક નજરમેં હો, કયૂં ન મુઝે ફિર
 હોગા ખ્યારા ?—તન.

જવાલિન્દ્રનાથ— ભચરવ—કુમરી

સચ્ચા ગુરુ હય વહ દાતાર દાતા, દાદારદાદર મુખતા રદાતા-સચ્ચ
આયા ગુનદગાર ઉસકે જો દરબાર, અપને કરમસે ઉસકો બચાયા-દાદાર
તોળા કરે જો, બખ્શો વહ ઉશકો, અચસ. વહ હય ગદ્ગદાર કહ્યા-દાદાર

ગાના ૨૩

માડ—ગજલ.

ગોપીચંદ—ગુનહગાર હું ના સખ નાબકાર,
મગર હું મુઆફકો ઉમ્મેદવાર.—ગુનહગાર.
હુવા મુઝસે ઘોકેમેં અચસા કુસૂર,
મગર બખ્શ હો આપ અચ નામદાર !
દિયા મુઝકો મક્કારને થા ફરેખ,
નહીં તો ન હોતી ખતા જનહાર.—ગુનહગાર.
અખ અપને કરમસે મુઝે હો પનાહ,
કરો મિહરકી ચક નજર એક બાર.—ગુનહગાર.

ગાના ૨૪.

લહર—ત્રિધુરા.

ભોગન-જવોજી જાવ ! કિસ ન દાનકો કુસલાને આયે ?
કિસકો બહકાને આયે ? કિસકો બહલાને આયે ?
ખાતોંમેં લાને આયે ! ઘાતોંમેં પા ને આયે !
પૂરે નાદાન અપની નાદાની દિખલાને આયે !—જવોજી.
આગે ઉસ્તાદકે ઉસ્તાદી કરને આના કયસા ?
દરિયામેં ડાલને હો જામ પની જાના કયસા ?
ફિરને હો ઘેરે ઘેરે, કરતે હો હેરે ફેરે,
આતે હો મેરે ડેરે જાતે હો બનકે ચેરે,
જા અચ બન્દે ! અચસે કૂન્દે, ગોરખ ધન્ધે દે ખેઅન્દે,
કયા હમકો સિખલાને આયે !—જવોજી.

ભોગન—

માંડ—દાદરા.

અય દિલ દીવાને ! ઓ ચંચલ ! ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે
દેખે ભાલે રાખિયો પૈયાં તૂ

ઓ ચંચલ ! ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે દેખે ભાલે ચાલ—અય

કાહુકી મોહની મૂરત હો તો ઉસ્સે નહિયો ખચાય

દીપક જ્યસા મુખરા હો રોશન તો વોલી દિયા જલાય.

કહીં ભૂલેસે નચના ન જાય. ઇસે રખના હટાયે ખચાય.—અય.

ખંજર ખરછી લગન હય તો સૂઝત નેક ઉપાય

નયન ભાલા લાગે ભો કારી તો જિયરા ગારત જાય.

જહાં નયનોમેં નચના સમાય, વહાં કોઈ ન પાયે ઉપાય—ઓ.

ગાના ૨૬.

લીમપલાસી કુંમરી.

ગોપીચંદ—અરજ મુંન લીજો મોરી, ખતા ખખ્શ દો મોરી—અરજ

કરમ કરો દાતા! દોષ નિવારો,

આસ હય સાંઈ મોડે તોરી.—અરજ.

ગાના ૨૭

ભયરની ભજન.

સખ—ઝની, દાતાર હમારે! અય કરતાર હમારે! ભરોસે તેરે રહમકે
તોળાકે સહારે—ઝની.

દરપર તેરે બુદાયા! બંદા તેરા હય આયાં,

હર પાપસે પછતાયા, તોળાકે સહારે—ઝની.

કર તૂ કરમ દયા કર, ઇસકા ક્રિયા ક્ષમા કર, અપરાધસે છુટકા કર,
ખવારીસે કિનારે.—ઝની.

ગાના ૨૮.

ભયરવ—૫૬.

ગોપીચંદ—

હર નામ ભજલે બંદે અપને ખુદાકે, હર કાર ઘરબાર તજકે—તૂ.
નિયાકો છોરા, મુંહ સખસે મોરા, જોગી જતીકા સિંગાર સજકે-અપને.

ગાના ૨૯

જીલા—કુમરી.

દાસીએ—કોઇ જોગી હુવા જોગકા ઘડે ખાના લે લિયા.
જુગત નહીં જાના લે લિયા.—કોઇ.
અરે જારે જલિયે, મતવરે જલિયે,
જતન ન જાને જોગી લોભી સોભી માને જોગી,
જારે જારે ઓ નાકારે, જારે જારે જા! ઘડે ખાના લે લિયા.—કોઇ.

ગાના ૩૦.

જોગ—કુમરી

મોહના—કઈ દિન હુવે ઘરસે ગયે, જખસે ગયા નહિં ચાર આયા.—કઈ.
દિલ સિનેમે ઘખશયે, નહિં ચયન પિયા બિન આયે,
મેરા રંજ કૈન નિટાયે, અલીતક નહીં દિલહાર આયા.—કઈ.

ગાના ૩૧.

આશા—કુમરી.

મોહના—દિન રયન પિયા બિન તલમલિયાં,
ખિરહ અગિન તનમન રુલી જલિયાં.—દિન
હાય ! સજન કયું મુખ બિસરાયે,
છાંડ ગયે મોહે, આપ ન આયે, આઠ પહર
હય એકલિયાં.—દિન.

ગાના ૩૨.

આસેવરી—કુમરી.

મોહેના—હય તુમકે આઢેસ જોગી !

અલખ જગાવે, નાદ બજાવે—હય.

કાનન કુન્ડલ, ગલેમેં માલા, કફની, સેલી, હરની છાદ,
શિવશંકરકો લેસ જોગી.—અલખ.

ગાના ૩૩.

પીલુ—લાવની.

દાસીયે—હર ઘરમેં ચર્ચા સુનકે આયે હયે અય સરકાર! હમ
ચમપાવતી—બાવર અય ચેરી! કરનેવાલે મહે નહિં જિનહાર હમ-દ
દાસીયે—કયસે કહેં હમ કહા ન જાવે, ઉઠે કલેજે સોગ.

ગોપીચંદ જોગી હો નિકલા, થહી કહે સખ લોગ-હ.
ચમપાવતી—આગ લગે ંહો જીભ જો લેવે ગોપીચંદકા નામ,
એક નામકે લોગ હજારોં બસ્તેં એકહી ગામ-બાવર.

દાસીયે—દેખો, હય હય ! રાજકુમારી ફૂટી હય તકદીર !
આતા હય ંહો ગોપીચંદહી પહને લેંસ ફકીર-હર.

ગાના ૩૪.

અગિયા અંભાવરી—સોજ.

ચમપાવતી—

મેરે માં બાપકા જય ! મેરા જાનો જિગર લાઈ !
કરેગા રહમ કયા કુછલી ન તૂ હમશિર પર બાઈ ?—મેરે
રમાકે બાક તૂ તનપર, બનાકે લેસ જોગીકા,
મિલાકર જાન મિટીમેં મેરા સોનેકા ઘર બાઈ!—મેરે
પલા તૂ નાજહા પ્યારા, ચલા કિસે રંજકા મારા ?
હમેં જાતા હય દુનિયામેં કિસે તૂ સૌંપકર લાઈ ?—મેરે.

